

fashion, shape, form (out of wood &c.). -3 To make, create in general. -4 To wound, hurt; अन्योन्यं च शरैः कुद्मै ततक्षते परस्परम् Mb. 6. 45. 18. -5 To invent, form in the mind. -6 To make one's own, appropriate. -7 To cover. -8 To peel. -9 To make thin. -With निस् 1 to slice out of. -2 to form, create.

तक्ष् a. (At the end of comp.) Paring, cutting &c.; also तक्ष; Bri. S. 87. 20, 24; also तक्षक q. v.; R. 15. 89.

तक्षकः [तक्ष् षुल्] 1 A carpenter, wood-cutter (whether by caste or profession). -2 The chief actor in the prelude of a drama (i. e. the सूत्रधार). -3 N. of the architect of the gods. -4 N. of one of the principal Nagas or serpents of the Pātāla, son of Kāśyapa and Kadru (saved at the intercession of the sage Āstika from being burnt down in the serpent-sacrifice performed by king Janamejaya, in which many others of his race were burnt down to ashes).

तक्षणम् [तक्ष् भावे-ल्युट्] Paring, cutting; दारवाणां च तक्षणम् Ms. 5. 115; Y. 1. 185. -णी A carpenter's adze.

तक्षन् m. [तक्ष्-कनिन्] 1 A carpenter, wood-cutter (whether by caste or profession); तक्षा रिष्टं स्तं भिषग् Rv. 9. 112. 1; तक्षानः पल्लवञ्च ... Śiva. B. 31. 18; अताक्षा तक्षा K. P. 'one not a तक्षन् by caste is called तक्षन् when he acts like or follows the profession of a तक्षन् (carpenter); Śi. 12. 25. -2 N. of the architect of the gods.

तगरः A kind of plant; Mb. 13. 104. 87. -रम्, तगरकम् A kind of perfume (Tabernaemontana coronaria) and a fragrant powder prepared from it; Nm. तगरिकः, -की A seller of Tagara powder.

तङ्क् 1 P. (तङ्कति, तङ्कित) 1 To endure, bear. -2 To laugh. -3 To live in distress.

तङ्कः [तङ्क् भावे अच्] 1 Living in distress, a miserable life. -2 Grief produced by separation from a beloved object. -3 Fear, terror. -4 A stone-cutter's chisel. -5 A garment.

तङ्कनम् Living in distress, miserable living.

तङ्ग् 1 P. (तङ्गति, तङ्गित) 1 To go, move. -2 To shake, tremble. -3 To stumble.

तङ्क् I 7 P. (तङ्कति, तङ्कितं) To contract, shrink; तङ्कित् व्योम विस्तृतम् Bk. 6. 38. -II. 1 P. (तङ्कति) To go.

तङ्ग् 7 P. See तङ्क्.

तद् I. 1 P. (तदति) 1 To groan. -2 To rise, be raised or elevated. -II. 10 U. (ताडयति-ते) To beat, strike.

सं. इ. को... ९५

तटः [तद्-अच्] 1 A slope, declivity, precipice. -2 The sky or horizon. -3 An epithet of Śiva. -टः, -टा, -टी, टम् 1 The shore or bank, declivity, slope; शीर्षे शैलतटात् पततु Bh. 2. 39; प्रोतुङ्गचिन्तातटी Bh. 3. 45.; सिन्धो-स्तदावोष इव प्रवृद्धः Ku. 3. 6; U. 3. 8; उच्चारणात् पक्षिणास्तटी-स्तम् Śi. 4. 18. -2 A term applied to certain parts of the body which have, as it were, sloping sides; पद्मापयोधर-तटीपरिरम्भलम् Git. 1; नो लुप्तं सखि चन्दनं स्तनतटे Ś. Til. 7; so जघनतट, कटितट, श्रोणीतट, कुचतट, कण्ठतट, ललाटतट &c. -टम् A field. -Comp. -आघातः butting, striking against a bank or declivity; अभ्यस्यन्ति तटाघातं निजितैरावता गजाः Ku. 2. 50. -द्रुमः a tree standing on the shore. -भू the shore; आसीना तटभुवि सस्मितेन भर्त्रा Śi. 8. 19. -स्थ a. 1 (lit.) situated on a bank or declivity. -2 (fig.) standing aloof, neutral, indifferent, alien, passive; तटस्थः स्वानर्थान् घटयति च मौनं च भजते Mal. 1. 14; तटस्थं नैराश्यात् U. 3. 13; मया तटस्थस्त्वमुपद्रुतोसि N. 3. 55. (where तटस्थ has sense 1 also). (-स्थः) an indifferent person, one neither a friend nor a foe. (-स्थम्) that property or लक्षण of a thing which is distinct from its nature, and yet is the property by which it is known; e. g. गन्धवत्त्वं in the case of पृथ्वी.

तटकम् A shore or bank.

तटगः = तडाग q. v.

तटाकः -कम् A pond (deep enough for the lotus and other aquatic plants); See तडाग.

तटाकिनी A large pond; Mb. 3.

तटिनी [तटमस्यस्या इति ङीप्] A river; कदा वाराणस्या-ममरतटिनीरोधसि वसन् Bh. 3. 123; तटिनि चिराय विचारय विन्ध्य-भुवस्तव पवित्रायाः Bv. 1. 23; तटिनि तटद्रुमपातनपातकमेकं चिरस्थायि Udb. -Comp. -पतिः the ocean.

तट्यः An epithet of Śiva; Mb. 12.

तड् 10 U. (ताडयति-ते, ताडित) 1 To beat, strike (in general), dash against; गाहन्तां महिषा निपानसलिलं दृष्ट्वा मुहु-स्ताडितम् Ś. 2. 6; (नोः) ताडिता मारुतैर्यथा Rām.; R. 3. 61; Ku. 5. 24; Bh. 1. 50. -2 To beat, strike, punish by beating, hit; लालयेत्पञ्च वर्षाणि दश वर्षाणि ताडयेत् Chāṇ. 11, 12; न ताडयेत्तृणेनापि Ms. 4. 169; पादेन यस्ताड्यते Amaru. 52. -3 To strike, beat (as a drum); ताड्यमानासु भेरीषु Mb; अताडयन् मृदङ्गाश्च Bk. 17. 7; Vē. 1. 22. -4 To play on, strike the wires of (a musical instrument); श्रोतुर्वि-तन्त्रीरिव ताड्यमाना Ku. 1. 45. -5 To shine. -6 To speak. -7 (In astr.) To strike against, touch, obscure or eclipse partially; Bri. S. 24. 34. -8 (In Math.) To multiply.

ताडि a. Beating. -डिः Striking, a stroke.

ताड a. [तड् भावे अच्] Beating, striking. -डः 1 A blow, knock, thumb, whipping, chastisement; विपाटयिष्यत्यय-मुत्तमेन सङ्घर्षताडेन दुरासदेन Bu. Ch. 1. 80. -2 Noise, sound.